

14.

Témakör: A szöveg

Tétel: A szövegegységek, a bekezdés

A szöveg/beszédmű jellemzői

A szöveg/beszédmű a mondatnál nagyobb, teljes értékű nyelvi és beszédesemény. A szöveg a nyelv és a beszéd legmagasabb szintű nyelvi egysége. Tartalom szempontjából a teljesség, megformálás szempontjából a kerektség, lezártág jellemzi. A szöveget szerkesztett mondatok alkotják. A mondatok megszerkesztettek (nyelvtani szabályok szerint épülnek fel), és beszerkesztettek a szövegbe.

A szöveg legkisebb alkotóelemei a mondatok: tételmondat: összefoglalják a teljes szöveg vagy egy bekezdés fő gondolatát. Mondattömb: téma szerint szorosabban összetartozó mondatok bekezdésekre írjuk őket.

Az egy fő gondolat köré fűződő mondatokat egy egységbe csoportosítjuk. Így jön létre a bekezdés, melynek fő tartalmi hordozója a tételmondat. Ez a bekezdés bármely mondata lehet (eleje, vége stb.). A szöveg bekezdései és mondatai közötti logikai viszony, térbeli és időbeli egymásutánosság többnyire mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető és magyarázó kapcsolatként elemezhető. Ez a viszony azért áll fenn, mivel a szöveg mondatai (akár kötőszóval kapcsoljuk össze, akár anélkül) egy nagyobb egység láncszemnyi részei.